ئێرانی دوای بۆردومانکردن و لەناوبردنی سەرانی بازنەی دەسەڵات.. کاوە حەسەن

دوای ماوەیەک لە گرژی و بۆردومانکردن، ئەمریکا و ئێران ڕێککەوتنێکی دوو مانگیان ڕاگەیاند و هەردوو سەرۆک، پزشکیان و ترامپ، لە میدیاکاندا واژووی خۆیان خستە سەر ڕێککەوتنەکە. ئەم ڕێککەوتنە کارێکی ئاسان نەبوو هەروەک ترامپ خۆی ئەم ڕاستییەی دەوتەوە لە کاتی واژووکردنەکەدا. گەیشتن بەم ڕێککەوتنە ئاسان نەبوو لەبەر ئەوەی ئاراستەی جەنگەکە دەبوایە بچێتە قۆناخێکی ترەوە، لەلایەک ئەمریکییەکان نەیاندەویست بەردەوام بن و خۆیان دەرگیری شەڕێکی درێژخایەنی نمونەی عێراق و سووریا بکەن، وە لەلایەکی ترەوە چونە ناو قۆناخێکی نوێی جەنگەوە لەگەڵ ئێران بە ئەمریکا ئاسان نەبوو چونکو دیمۆکراتەکان لە ئەنجومەنی پیراندا خەریکبوون پاشکشەی گەورە بە دەسەڵاتەکانی سەرۆک کۆمار بکەن لە ڕێگەی سنووردارکرنی دەسەڵاتەکانەوە سەبارەت بە بەرپاکردنی جەنگ. ناڕازیبوونی دیمۆکراتەکان لە بەرامبەر سیاسەتەکانی ترامپدا هەر لەسەرەتای ئەم جەنگە بە ئاشکرا بەیان دەکرا و ئەمە کاریگەری خستبووە نێوان کۆمارەکان خۆیانەوە. شکۆڤەکاران و میدیا جیهانییەکانیش دابەش ببون بەسەر دوو بەرەدا سەبارەت بەوەی کە کێ براوەی سەرەکی دەبێت لە گشت گرژی و وێرانکارییەکاندا کە ئەنجامدرا لەلایەن هەردوو بەرەی شەڕکەرەوە. لە ناو کوردستانیشدا ئەو شەڕە شرۆڤەی زۆری بۆ کرا تاکو ئاستێک کە زۆرێکمان لەسەرەتای ئەم جەنگەدا لەو باوەڕەدا بووین کە دوای کوشتنی کەسە یەکەمەکانی ئێران، بەتایبەت خامەنەی و کەسە توندڕەوەکانی دەوروبەری لەناوەندی بازنەی دەسەڵاتدا، ئاکام و مەبەستەکانی ئەو جەنگە شێوەیەکی فیزیکی بە کۆتایی کۆماری ئیسلامی دێت. بە واتایەکی تر، روخانی دەزگاکانی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی و ئاواکردنی مۆدێلە سیاسییەکەی. ئەم چەند دێڕەی سەرەوە گوزەرێک بوو سەبارەت بە جەنگی ئەمریکا دژی ئێران و بەربەست و کاریگەرییە سەرەکییەکانی. بەڵام ئەوەی گرنگە لەم ڕۆژانە پرسیاری زۆرینە ئەوەیە کە ئایا چارەنووسی کۆماری ئیسلامی و جومگە گرنگەکانی ئەو بازنەی حکومڕانییەکەی چۆن دەبێت؟. بە وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە، دەکرێت ئاماژە بە چەند گریمانێک بکەین کە چانسی ڕوودانیان هەیە ببنە مایەی ئەوەی کە

سیمای مۆدێلێکی نوێی حکومڕانی لە ئێراندا دەربکەوێت.

گریمانەی یەکەم:

لە ئێستادا کۆمەڵگای ئێرانی بەشێوەیەکی بەرچاو نەفەرەت لە دەستەڵاتدارێتی دینی و کۆماری ئیسلامی دەکات، وە بە لەناوچونی کەسە سەرەکیەکان و ڕابەری گشتی کۆماری ئیسلامی ئێران، ئەستەمە مۆدێلی حکومڕانی ئێران بتوانێ وەک پێشوو بمێنێتەوە و لەسەر سیاسەتە توندەکانی پێشووی بەردەوام بێت. ئەم ڕق بێزاری□ی خەڵک مۆدێلی حکومڕانی ئێستا ناچاردەکات ئاڵوگۆر لە شێوەی دەستەڵاتدارێتی خۆیدابکات ئەگەر بێیەوێ بمێنێتەوە.

گریمانەی دووەم:

ئێرانێکی وابەستە بە دنیای دەرەوە و دووبارە کرانەو□و□ ه□□گرتنی شەرت وبەندە ئابووریەکان لەسەری لە لایەک، وە لەلایەکی ترەوە چوونە ناوەوەی کۆمپانیا جیهانییەکان و ڕەهاکردنیان لە کارو چالاکی سەرمایەگوزاری بازرگانیکردندا دەبنە مایەی کرانەوە و کەمڕەنگکردنەوەی ڕۆڵی ئەو نوخبەیەی کە باڵادەست و کاریگەر بوون لە زەمانی بوونی ڕەهبەر و بازنەی دەستەڵاتدارێتی توندڕەوەکانی کۆماری ئیسلامیدا. بەو پێیەی بازاری ئازاد و سەرمایەگوزاری بەبێ سنوردارکردنی دەستەڵاتەکانی دەوڵەت و سیاسەتمەدارن ناتوانێ کارا و سوودمەند بێت، دەستەڵات لە زۆرێک لە لایەنەکانی ژیانی خەڵکێس بێ نەخش دەبێت . لە هەمان کاتدا دەستەڵات زیاتر دەکەوێتە ژێر کاریگەریەکانی بازاڕەوە. ڕەهبەرانی سیاسی بازنەی دەستەڵاتدار توندڕەو ناچار دەکرێن لە جومگەی دەستەڵاتدا نەمێننەوە کە هەر ئێستا سەرتاکانی ئەو پاشەکشەیە باسی داخی ناوەندە سیاسی و هێزە نێو دەوڵەتییەکانە.

گریمانەی سێیەم:

ئالوگۆڕی مۆدێلی حکومڕانی لە ڕێگەی هاتنە مەیدانی خەڵکی ئێران بۆ ئاڵوگۆڕکردنی دەستەڵاتی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە. پێش لێدانی ئەمریکا، تەواوی خەڵکی ئێران خوازیاری ئاڵوگۆڕ و باشترکردنی گوزەرانیان بوون. نهێنیەک کە تەواوی دەستەڵاتەکانی لەسەر وەستاوە موتمانە و گوێ ڕایەڵی خەڵکە لە بەرامبەر حکومڕانیدا. ئەم پەیوەندیە بە تەواوی پچراوە لە ئێستادا لە ئێران تەنها شتێک کە دەستەڵاتەکەی هێشتووەتەوە زەبرو زەنگەکانێتی لەڕێگەی دەزگا سەرکوتگەرەکانیەوە ئەنجام دەدرێن. ئێرانێکی کەم برسی تر و بەستراو بە دنیای دەرەوە، پرۆسەی ئاواکردنی شێوازی حکومڕانی توندڕەوکانی نێو دەستەلاتی ئێستا خێرا تر دەکات.

بەدیهاتنی هەریەک لەم گریمانانە بە بەرژەوەندی خەڵکی ئێران دەشکێتەوە، وە ئەگەریش هیچ یەکێک لەم گریمانانە ڕوو نەدەن، دوای ئەم گرژیانە ئێران و مۆدێلی حکومڕانییەکەی دەچنە قۆناغێکی نوێوە کە کە زۆر لەوەی پێش کوشتنی خامەنەئی جیاواز تر و شلوشاو تر دەبێت.

کاوە حەسەن
21/6/2026